

Luka Sorkočević: Dnevnik

HAZU - HMD ZAGREB, 2021.

O pošto se preporuča, che lo Sorkočević, che venne ritornare dal viaggio, non siane d'anni del P.^e e pospono capione per un P.^e grande.

1817, 24 P. notoria saputo si ieri e lo stesso giorno all' Imp.^e i P.^e sono arrivati all' 5 e Brodi all' 15 e leghite per accelerazione di viaggio e disposizioni l' Imp.^e disse che per i 23 sono tornati a Vienna. Dal P.^e Gallizini e nome dell' Imp.^e fu presentato alla giovane Principessa *Ekaterina* un regalo d'ornamenti di gioie di valore di 50 rubli d'oro. Dal' Imp.^e poi si prepara altro per la Princedessa di Russia e valore di 120 rubli. In scettolo dato all' Amb.^e di Venezia esaminato le gioie e giurati, dicesi che non passa il valore di 300 T.^r calcolando in proporzione, io alla mia partenza m'attendo a una del niente.

olti medagliere *Nikolaj Zverev*, questa sera all' Assemblée del P.^e Svarzemberg, che per numerose furono presentate di lui. *Principe* *Dante* e *Filippo*, dal P.^e di Gallizini, il quali andranno poi presentandoli a tutte le Dame dell' Assemblée.

Luca Sörgo: Memoriae

IZVORI I DOKUMENTI O GLAZBI

LUCA SORGO: *MEMORIAE*

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI
Odsjek za povijest hrvatske glazbe

HRVATSKO MUZIKOLOŠKO DRUŠTVO

Serijska – Series

Izvori i dokumenti o glazbi
Sources and documents on music
Br. – No. 3

Urednice – Editors

VJERA KATALINIĆ – KATJA RADOŠ-PERKOVIĆ

Uredništvo – Editorial board

Vjera Katalinić, Koraljka Kos, Stanislav Tuksar

CROATIAN ACADEMY OF SCIENCES AND ARTS
Department for History of Croatian Music

CROATIAN MUSICOLOGICAL SOCIETY

HRVATSKA AKADEMIJA ZNANOSTI I UMJETNOSTI

Odsjek za povijest hrvatske glazbe

HRVATSKO MUZIKOLOŠKO DRUŠTVO

LUCA SORGO: *MEMORIAE*

Dnevnik Luke Sorkočevića (1781-1782)

Priredila, transliterirala, prevela i komentirala

Katja Radoš-Perković

ZAGREB, 2021.

Izdavanje ovog djela novčano su poduprli
Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske
Zaklada Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti

Suradnici u ovom izdanju:

Katja Radoš-Perković, transliteracija, prijevod, komentari, uvodna studija
Vjera Katalinić, Ivana Horbec, suradnice
Goran Vržina: Acos d.d., digitalizacija mikrofilmova

Rukopis pripremljen u okviru projekta Hrvatske zaklade za znanost
IP-06-2016-4476

»Umrežavanje glazbom: promjene paradigmi u 'dugom 19. stoljeću' –
od Luke Sorkočevića do Franje Ksavera Kuhača (NETMUS19)«

Serijski: Izvori i dokumenti o glazbi, br. 3

Zagreb: HAZU – HMD, 2021.

HAZU: ISBN 978-953-347-422-9

HMD: ISBN 978-953-6090-68-6

Vlasnik izvornika:
Državni arhiv u Dubrovniku

CIP zapis dostupan u računalnom katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice
u Zagrebu pod brojem 001116743.

SADRŽAJ

1. Predgovor / Foreword (Vjera Katalinić)	7
2. Uvodna studija / Introductory study (Katja Radoš-Perković)	11
3. Luca Sorgo: Memoriae (Transliteracija rukopisa / Transcription of the manuscript)	26
4. Luka Sorkočević: Dnevnik (Prijevod na hrvatski / Translation into Croatian)	27
5. Popis osoba s tumačenjima	228
6. List of names with basic information	229
7. Luca Sorgo: Memoriae (Faksimil / Facsimile).....	261
8. Kazalo imena / Index of names	539

Predgovor

Mnogi su se istraživači povijesti Dubrovačke Republike osvrnuli na diplomatsku aktivnost plemića Luke Sorkočevića/Luce Sorga (1734-1789), danas poznatijeg kao skladatelja pretklasičkih simfonija, a posebno mjesto zauzima njegov *Dnevnik* koji je vodio za vrijeme boravka u Beču u drugoj polovici 1781. te na putu natrag prema rodnome gradu početkom 1782. godine. Također, poseban interes muzikologa pobudili su podaci o njegovoj percepciji glazbenih zbivanja u austrijskoj prijestolnici, a napose susreti s istaknutim skladateljima i glazbenicima. Međutim, sva dosadašnja parti cijalna istraživanja temeljila su se na informativnom iščitavanju njegovih zapisa, u obliku ne baš urednog rukopisa s mnogo skraćenica i raznih nedosljednosti, o čemu će više biti riječi u uvodnoj studiji ovoga izdanja. Takvi nesustavni i krnji (uglavnom) amaterski prijevodi rezultirali su nizom netočnosti i nepreciznosti, a iznimno vrijedan i zanimljiv izvorni zapis ostao je u drugom planu.

U okviru projekta Hrvatske zaklade za znanost, nazvanog *Umrežavanje glazbom: promjene paradigmi u »dugom 19. stoljeću«* – od Luke Sorkočevića do Franje Ksaver Kuhača (NETMUS19; IP-2016-4476; 2016-2021) bila nam je namjera ispraviti taj nedostatak i omogućiti da zainteresirani čitatelji dobiju potpuni uvid u doživljaje vezane uz Lukinu diplomatsku misiju i široki spektar zbivanja kojima je tijekom svog boravka u Beču i ostalim gradovima prisustvovao. Njegova su

Foreword

Many a scholar of the history of the Dubrovnik Republic has taken an interest in the diplomatic activity of the nobleman Luca Sorgo/Luka Sorkočević (1734-1789), better known today as a composer of pre-classical symphonies. The focus of their interest was mainly the *Journal* written during his stay in Vienna in the second half of 1781 and throughout his journey back to his hometown at the beginning of 1782. Musicologists have particularly investigated his perception of musical life in the Austrian capital as well as his interactions with renowned composers and musicians. Nevertheless, all these particular studies have been based on a fragmentary deciphering of his notes in a manuscript filled with abbreviations and sometimes misinformation (which will be described in the introduction to this edition) and resulted in mostly amateur, imprecise and often incorrect pieces of translations, leaving the whole of the very valuable and interesting document disregarded.

Within the scientific project *Networking through music: changes of paradigms in the 'long 19th century'* – From Luka Sorkočević to Franjo Ks. Kuhač (IP-2016-064476; 2017-2021) financed by the Croatian Science Foundation (Hrvatska zaklada za znanost), it is our intention to change this perspective. The main goal is to offer to the interested audience a complete insight into Luca's diplomatic mission and a wide specter of events to which he participated in Vienna and in

svjedočanstva svojedobno poslužila za pisanje izvještaja dubrovačkom knezu, ali su danas izvanredan zapis o političkom, ekonomskom, kulturnom i društvenom životu Beča i Rijeke, s nizom jedinstvenih podataka iz prve ruke. Nažalost, dio dnevnika nedostaje tako da smo prikraćeni, primjerice, za podatke o Sorkočeviću dolasku, smještaju, preseljenju te prvoj audijenciji kod cara Josipa II. 18. kolovoza 1781, za koju posredno saznajemo iz bilješke u bečkim novinama (*Wiener Zeitung*, 22. 8. 1781, str. 5). Za neke događaje bilo je moguće pronaći takve posredne podatke, a nadamo se da će takvih mogućnosti biti i više nakon objavljivanja ove edicije, što će baciti novo svjetlo na kontekst njegova djelovanja.

Princip objavljivanja kompletnih transliteracija, prijevoda i komentara tekstova vezanih uz glazbu (ali i šire, što obuhvaća i kulturnu povijest) započeo je Ladislav Šaban (1918-1985), kad je početkom 1980-ih pokrenuo seriju »Izvori i dokumenti o glazbi« u okviru Razreda za glazbenu umjetnost i muzikologiju i Zavoda za muzikološka istraživanja JAZU (danas: Odsjek za povijest hrvatske glazbe HAZU), pripremivši na taj način prvi svezak korespondencije muzikologa Franje Ksavera Kuhača (1834-1911). Nažalost objavljivanje tog sveska u dva dijela (1989, 1992) nije doživio, ali je i taj dio njegova rada našao nastavak upravo u projektu *Umrežavanje glazbom*, u okviru kojeg je pripremljena druga knjiga (od ukupno 13 svezaka) korespondencije. Više od 30 godina raspona između ovih izdanja rezultiralo je nekim promjenama, kao, uostalom, i sami temelji istraživanja: dostupnost podataka zahvaljujući internetu, kako znanstve-

the cities he visited along the way. His annotations were originally used to write a report to the Republic's rector but today they become an extraordinary testimony of the political, economic, cultural and social life in Vienna and in Rijeka, with a series of unique firsthand accounts. Unfortunately, part of the journal is missing so we lack references to his arrival in Vienna, his first place of residence and subsequent move to a new one, and his first audience with Emperor Joseph II on 18 August 1781, registered on page 5 of the *Wiener Zeitung* (22 August 1781). We were able to retrace some of the events in other sources as well (and we hope that there will be more occasions to do so when the edition is published) shedding new light on the context of Sorgo's activities.

The idea of publishing complete transcriptions, translations and annotations of texts related to music (and not only music, but also anything related to cultural history) was inaugurated in Croatia by Ladislav Šaban (1918-1985) in a series of publications entitled *Sources and Documents on Music*. It started at the beginning of the 1980s within the Department for music and musicology and the Institute for musicological research of the Yugoslav Academy of Sciences and Arts (today the Department for History of Croatian Music of the Croatian Academy of Sciences and Arts). The first project was Volume I of Franjo Ks. Kuhač's (1834-1911) *Correspondence*, published eventually in two books in 1989 and 1992, which Šaban did not live to witness, but which led to the idea and the implementation of our own *Musical Networking* project, and the imminent publication of Volume II (out of a total of 13) of Kuhač's

nih radova, tako i digitaliziranog materijala, omogućili su Katji Radoš-Perković, priređivačici Sorkočevićeva *Dnevnika* kao i suradnicima na ovom izdanju (Ivana Horbec, Vjera Katalinić) da detektiraju niz osoba što bi nekad zahtijevalo višegodišnje mukotrpno istraživanje *in situ*. Ipak, i u ovom se slučaju pokazalo da ti tehnički usavršeni i lakše dostupni izvori imaju mana, kojih istraživači moraju biti svjesni. Naime, još je mnogo primarne i sekundarne građe nedostupno »na daljinu«, a i oni dostupni podaci nisu uvijek pouzdani. Tako je, primjerice, već spomenuti izvor u bečkim novinama Sorkočevićovo ime pogrešno naveo kao »Conte Songo« (umjesto Sorgo), pa je za njegovo utvrđivanje bilo potrebno listanje novina, a nikako tek jednostavno pretraživanje.

Uvodna studija priređivačice ovoga izdanja upućuje na neke sfere Sorkočevićevih djelatnosti tijekom misije. Svako od tih područja ovim je radom dobilo mogućnost daljnjeg i jednostavnijeg istraživanja, što je do neke mjere već učinjeno (ali ne i zaokruženo) prvenstveno na području glazbene kulture i muzikoloških proučavanja. Svima – koje će Sorkočevićeve uspomene iz tog razdoblja zaintrigirati i potaknuti na nastavak istraživanja – valja poželjeti mnogo znanstveničke mašte i upornosti u rješavanju preostalih zagonetki, ispravljanju možebitnih krivih ili nepotpunih procjena i otvaranju novih tema i pitanja. Zahvale dugujemo profesoru Ivanu Cavalliniju sa Sveučilišta u Palermu (konzultantu na projektu »Umrežavanje glazbom«) oko sugestija u transliteraciji izvornika, a na pomoći oko identifikacije pojedinih ličnosti spomenutih u dnevniku, povjesničarima Teodori Shek Brnar-

Correspondence. The time-lapse of more than thirty years between these editions resulted in some changes in the methods and in the bases of our research. The availability of data on the internet, both scientific papers and digitized material, have enabled the *Journal's* curator Katja Radoš-Perković as well as her collaborators on this edition, Ivana Horbec and Vjera Katalinić, to identify a very long list of persons, events, concepts and works, which would have taken a much longer *in situ* investigation in the past. However, these new technically perfected and easily accessible sources have flaws that researchers need to take into consideration. Namely, there is still a large quantity of primary and secondary material which is unavailable online, and the data provided is not always reliable. For example, in the above-mentioned Austrian newspaper Sorgo's name is wrongly printed as *Conte Songo* (instead of *Sorgo*) so it was a matter of investigation and not of mere quick search of the document. The curator's introductory study indicates some of Sorgo's areas of activity and interest. With this edition, each of them is given the possibility of further and easier research, some of which has already been undertaken (but not concluded) especially in the field of musical culture and musicological inquiry. To all of those who will be intrigued by Sorgo's *Journal* and stimulated to pursue a line of investigation, we wish a lot of scientific imagination and resilience in solving the rest of the enigmas, in correcting potentially mistaken or incomplete assessments and in opening up new topics and questions.

For his assistance with the transliteration of the Italian text, we owe our gratitude to Professor Ivano Cavallini

dić (Hrvatski institut za povijest, Zagreb), Vladimiru Brnardiću (Hrvatska televizija, Zagreb), Marku Medvedu (Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Područni studij u Rijeci) te osobito Nelli Lonza (Zavod za povijesne znanosti HAZU, Dubrovnik).

Napokon, ovom je svesku pridodan i faksimil rukopisa koji se čuva u Državnom arhivu u Dubrovniku (HR-DADU-62. Uspomene, kronike, dnevni, razni spisi Dubrovačke Republike [Memoariae], Dnevnik L. Sorkočevića u Beču, sv. 144); na dozvoli za objavljivanje zahvaljujemo Nikolini Pozniak, ravnateljici Arhiva, a hvalu upućujemo i Goranu Vržini, koji je u okviru našeg projekta s uzornom pažnjom digitalizirao mikrofilm *Dnevnika*, nabavljen još 1980-ih godina.

Vjera Katalinić

from the University of Palermo (consultant on the “Musical Networking” project), and for their assistance with the research on the identities of the persons mentioned in the diary, to the historians Teodora Shek Brnardić (Croatian Institute for History, Zagreb), Vladimir Brnardić (Croatian Television, Zagreb), Marko Medved (Catholic Faculty of Theology, University of Zagreb, Dept. in Rijeka) and especially to Nella Lonza (Institute for Historical Sciences in Dubrovnik, Croatian Academy of Sciences and Arts).

At the end of this edition, we also include the facsimile of the original document preserved at the National Archive in Dubrovnik.¹ We kindly thank Nikolina Pozniak, head of the Archive, for granting us the permission to print it, as well as Goran Vržina, who has been a precious collaborator on this project and has meticulously digitized the microfilm of the *Journal*, produced in the 1980s.

Vjera Katalinić

¹ HR-DADU-62. Uspomene, kronike, dnevni, razni spisi Dubrovačke Republike [Memoariae], Dnevnik L. Sorkočevića u Beču, vol. 144.

Uvodna studija

Obilježja dnevnika Luke Sorkočevića

Dnevnik Luke Sorkočevića je bilježnica koja sadrži memoarske zapise o njegovu boravku na bečkome dvoru od rujna do kraja prosinca 1781., a zatim i zapise o putovanju iz Beča, preko Graza, Celja i Ljubljane, do Rijeke gdje se zadržao daljnjih mjesec dana, do početka veljače 1782. Dnevnik je nepotpun, nedostaju mu početne i završne stranice, zbog čega se projekt transkripcije, prijevoda i objavljivanja odgađao sve do danas. Naime, postojala je mogućnost da se pronađe ostatak rukopisa i da se objavi cjelovit dnevnik. To se, međutim, nije dogodilo pa je odlučeno da se javnosti ponudi dnevnik u postojećem, krnjem obliku, u nadi da će se jednoga dana moći dopuniti kad se ostaci pronađu.

Zašto je Sorkočevićev dnevnik važan i zašto je autor boravio u Beču samo pet mjeseci? Sorkočević odlazi u Beč kao posebni izaslanik Dubrovačke Republike da bi odao počast novome caru Habsburškoga Carstva Josipu II., okrunjenom 1780., nakon smrti carice Marije Terezije. U Beču je u to vrijeme Dubrovačku Republiku zastupao talijanski grof Sebastiano Ayala u svojstvu agenta (1775. - 1782.), a poslije otpravnika poslova do 1797. i opunomoćenoga ministra do 1804. Iz dnevnika proizlazi da je Sorkočeviću glavni zadatak bio upoznati bečku društvenu kremu, koliko je bilo moguće približiti se Caru i komunicirati izravno s njime te uspostaviti mrežu po-

Introductory Study

The Characteristics of Luca Sargo's Journal

Luca Sargo's *Journal* is a notebook containing the memoirs of his stay at the court of Vienna from the beginning of September to the end of December 1781, followed by his journey from Vienna through Graz, Celje and Ljubljana to Rijeka, where he stayed for a month until February 1782. The journal is incomplete as it lacks its initial and ending pages, which is why the project of its transcription, translation and publication has not been undertaken until the present day. Namely, there was always a possibility that the remnants of the manuscript would resurface and that we would release a complete journal. However, this never happened, so the decision has been made to give the public access to the document as it stands, with the hope that someday it will be completed when the rest of it is recovered.

Why is Sargo's journal important and why did the author stay in Vienna for only five months? Sargo came to Vienna as a special envoy of the Republic of Dubrovnik to honor the newly appointed emperor Joseph II, crowned in 1780 after the death of empress Maria Theresa. Dubrovnik was at the time represented by the Italian count Sebastiano Ayala, functioning at first as its agent (1775-1782), then as *chargé d'affaires* until 1797 and finally as its appointed minister plenipotentiary until 1804. The journal confirms that Sargo's main task in Vienna was to

znanstava i suradnje s ostalim veleposlanicima u Beču. Tako je najveći dio njegova zapisa posvećen posjetima, domjencima, objedima, večerama i proslavama kojima se odazvao. Zanimljivo je da ne spominje nigdje da je sam ugostio neko veće društvo, osim jednom, 8. studenoga, opata Lenu i Giacoma Foscari-nija, sina mletačkoga veleposlanika, za što navodi i ukupni trošak. Budući da rukopisu nedostaju početne i završne stranice, dugo se špekuliralo o preciznom datumu Sorkočevićeva dolaska u Beč.¹ Prema podacima iz njegovih pisma, pohranjenih u Državnom arhivu u Dubrovniku, cjelokupna misija trajala je od 15. svibnja 1781. do 15. ožujka 1782.,² međutim taj vremenski okvir obuhvaća i putovanje do Beča i povratak u Dubrovnik. Tijekom istraživanja za projekt pojavio se novi podatak o Sorkočevićevu dolasku u Beč u firentinskom tjedniku *Notizie del mondo*,³ u broju 66 od 18. kolovoza 1781. gdje se donose vijesti iz Beča od 6. kolovoza i navodi se da je »prije tri dana stigao ovamo iz Dubrovnika grof Sorgo, plemić iz spomenute Republike«.⁴

get acquainted with the highest society, to get as close as possible to the emperor and to be able to communicate with him directly, as well as to build a network of collaboration and friendship with other ambassadors in Vienna. Therefore, the largest part of his annotations is dedicated to visits, luncheons, dinners, gatherings and celebrations that he attended. It is interesting to note that he never mentions having been a host himself, except once, on 8 November, having had among others abbot Lena and Giacomo Foscari-ni, son of the Venetian ambassador, in his home for a meal, for which he gives us the exact cost as well. As the journal lacks its first and last pages, there have been long speculations on the precise date of his arrival in Vienna.¹ According to the data from his letters, stored in the National Archive in Dubrovnik, the whole mission lasted from 15 May 1781 to 15 March 1782,² but this timeframe includes the journey to and from Vienna as well. During the research for the project, a new piece of information on his arrival turned up in the Florentine newspaper *Notizie dal mondo*,³ n. 66 of 18 August 1781, with

¹ Najopsežnija i najobuhvatnija studija o obitelji Sorkočević djelo je prof. dr. sc. Vjere Katalinić. U studiji se iznosi pretpostavka da je Sorkočević došao u Beč prije rujna 1781., a potkrepljuje se navodima iz Metastasijeva pisma Ruđeru Boškoviću o Sorkočevićevu dolasku u Beč i prvim dojmovima sredinom kolovoza 1781. Vidi: Vjera Katalinić, *Sorkočevići, dubrovački plemići i glazbenici / The Sorkočevićs, Aristocratic Musicians from Dubrovnik*, Zagreb: Muzički informativni centar, 2014.

² Miljenko Foretić, *Dubrovačka Republika i Austrija*, Zagreb: Matica hrvatska, 2017, bilj. 152, 113.

³ Novine *Notizie del mondo* osnovane su u Firenci 1768 i tiskane su sve do 1791. Bavile su se uglavnom vijestima iz inozemstva. Dostupne su na poveznici google.books.

⁴ *Notizie del mondo*, volume XIII, per l'anno MDCCCLXXXI, 524.

¹ The most thorough study on the Sorgo family is that by prof. Vjera Katalinić. It suggests that Sorgo has come to Vienna before September 1781 and this supposition is confirmed by Pietro Metastasio's letter to Ruđer Bošković where he describes Sorgo's arrival in Vienna and his first impressions in August 1781. See: Vjera Katalinić, *Sorkočevići, dubrovački plemići i glazbenici / The Sorkočevićs, Aristocratic Musicians from Dubrovnik*, Zagreb: Music Information Centre, 2014.

² Miljenko Foretić, *Dubrovačka Republika i Austrija*, Zagreb: Matica hrvatska, 2017, note 152, 113.

³ The newspaper *Notizie dal mondo* has been founded in Florence in 1768 and printed up until 1791. It dealt mainly in news from the world. It is available on google.books.

To bi značilo da je Sorkočević stigao u Beč u petak, 3. kolovoza 1781. S obzirom na to da iste novine donose u siječnju pogrešan podatak o Sorkočeviću odlasku, ne možemo biti posve sigurni ni da je dan dolaska točan.

Kako nam pojašnjava Foretić, Sorkočevićev zadatak u Beču nije bio samo ceremonijalne prirode, odati počast novoustoličenome caru, nego i pridobiti austrijsko pokroviteljstvo i zaštitu za Dubrovačku Republiku.⁵ Jedna od važnih vanjsko-političkih tema dnevnika je savez Austrije i Rusije protiv Turaka i podjela teritorija Poljske, zatim protivljenje Francuske i Prusije tom savezu, i naposljetku uloga Dubrovačke Republike ako i kad dođe do rata, te njezin politički položaj u odnosu na Turke. Ta se tema nastavlja na glavni događaj sezone tijekom Sorkočevićeva boravka u Beču, odnosno na posjet ruskog nadvojvode Pavla, budućega ruskog cara, koji je sa suprugom te jeseni krenuo na svojevrzni neslužbeni *grand-tour*. Putovali su pod lažnim imenom grofovi Sjeverni. Posjet ruskih nadvojvoda višestruko je popraćen u ondašnjem tisku i u kasnijim povijesnim istraživanjima. Ono što Sorkočević nudi, međutim, jest osobno tumačenje ruske politike, posebice obiteljskoga raskola između carice majke i sina prijestolonasljednika u političkim orijentacijama prema Austriji, odnosno prema Prusiji. Zapisuje i kreativno interpretira fizičke karakteristike nadvojvode i nadvojvotkinje, a prenosi i tuđe vrlo kritične ocjene o ponašanju i rastrošnosti brojne ruske pratnje u gostima. U povodu posjeta ruskih nadvojvoda organiziraju se raskošni balovi, operne pred-

news from Vienna dated 6 August and reporting that "three days ago count Sörgo, a nobleman from Dubrovnik arrived here from the aforementioned Republic".⁴ That would mean that Sörgo came to Vienna on 3 August 1781. On the other hand, the same newspaper, in a January issue, gives us the wrong departure date for him, so we cannot rely on this arrival information either.

Foretić explains that Sörgo's mission in Vienna was not a mere ceremonial one, to honor the newly crowned emperor, but also to gain Austrian patronage and protection for the Republic of Dubrovnik.⁵ One of the most important foreign policy topics in the journal is the alliance of Austria and Russia against the Turks and the partition of Poland, followed by France and Prussia opposing the alliance, and the subsequent role of the Dubrovnik Republic and its political stance regarding the Turks, should a war break out. This topic is interconnected with the main event of the season during Sörgo's stay in Vienna, i.e. the visit of the Russian archduke Paul, the future tsar, who had started with his wife on a kind of informal *grand tour* under the false names of the counts Severny. The archduke's visit was thoroughly covered by the local newspapers and in subsequent historical research, but what Sörgo offers us is a personal interpretation of Russian policy and especially of the family dispute between the empress mother and her son, the heir, regarding their political in-

⁴ *Notizie del mondo*, volume XIII, per l'anno MDCCLXXXI, 524.

⁵ M. Foretić, *Dubrovačka Republika i Austrija*, 112-113.

⁵ M. Foretić, *Dubrovačka Republika i Austrija*, 112-113.

stave i pokazne vojne vježbe, čemu Sorkočević svjedoči iz prve ruke, pa marljivo zapisuje razmjere i troškove koje oni uzrokuju. Može se općenito ustvrditi da je Sorkočević zainteresiran za brojčane i novčane vrijednosti svega što promatra, od preciznih podataka u vezi s vojnim vježbama do vrijednosti i cijena pojedinih umjetnina, dragulja ili darova koji se razmjenjuju. Posjet ruskih nadvojvoda i učvršćivanje političkoga saveza s Rusijom povezuje se s drugim važnim događajem te jeseni, sa zarukama kneginje Elizabete von Württemberg, sestre ruske nadvojvotkinje, s carevim nećakom Franzom Josephom Karlom von Habsburg-Lothringenom. Na bečkome dvoru istovremeno se nalaze ruski prijestolonasljednik, njemačka obitelj Württemberg i budući austrijski car, najmoćnije plemstvo tadašnje Europe. Sorkočević u dnevniku potvrđuje da se s njima upoznao i da je s njima razgovarao u više navrata, što je bilo vrlo važno za status Dubrovačke Republike, čija je reputacija narušena zbog sporazuma s Turcima i navodnih dogovora s Prusijom. Osim toga, uočljivo je da se osobito trudio steći povjerenje tadašnjega francuskog veleposlanika u Beču i njegovim posredovanjem opovrgnuti neke od glasina koje su štetile Republici. Jedna od Sorkočevićevih učestalih tema i očigledna briga je djelovanje braće Dolci na bečkome dvoru. Prema povijesnim izvorima, ti su se dubrovački emigranti nekoliko godina prije stavili u službu Crnogoraca i posredovali su za njih na habsburškom dvoru tražeći zaštitu, a u zamjenu su obećali osigurati vojne postrojbe za potrebe Carstva. Sorkočević pokušava saznati što je više moguće podataka o njihovu kretanju i poslovima (već su bili otišli iz Beča) te ih sugovorni-

clinations towards Austria or Prussia. He interprets rather creatively the physical appearance of the archduke and archduchess, and quotes other people's very critical comments on the Russian entourage's behavior and profligacy. Due to the Russians' visit, extravagant balls are organized, and operas given and military maneuvers displayed, to which Sorgo is a first-hand witness, reporting on their greatness and their costs. It can be stated that he is very keen on numerical and monetary evaluations of everything he observes, from precise data on the quantities of weapons and men involved in the maneuvers, to the values and prices of artworks, jewels or exchanged gifts. The visit of the archdukes and the strengthening of the political alliance with the Russian court is linked to another important event of that season, i.e. the betrothal of princess Elisabeth von Württemberg, sister of the Russian archduchess, to the emperor's nephew Franz Joseph Karl von Habsburg-Lothringen. Therefore, the court in Vienna hosts at the same time the Russian heir to the throne, the German family von Württemberg and the future Austrian emperor, the most important European nobility of the epoch. Sorgo confirms in his journal having met all of them and interacted with them on several occasions, which was very important for the Dubrovnik Republic's reputation, disrupted because of their agreement with the Turks and their alleged arrangements with Prussia. Besides that, it is evident that he tried hard and succeeded in gaining the trust of the French ambassador in Vienna with the aim of refuting some of the rumors that were harmful to the Republic. One of

cima prikazuje u krajnje negativnom svjetlu, kao varalice i oportuniste. Od vanjskopolitičkih novosti, obavještava nas i raspravlja o potencijalnom otvaranju plovnoga puta na ušću rijeke Schelde i o važnosti antverpenske luke, o borbama Engleza protiv Francuza i Španjolaca u američkim kolonijama i o glasovitoj bitci u zaljevu Chesapeake, o gospodarskim previranjima u Istočnoindijskoj kompaniji, o sukcesiji Bavorske, o ruskim postrojbama na Krimu, o problemima austrijskoga internuncija u Konstantinopolu ili o rođenju francuskoga prijestolonasljednika 22. listopada. U listopadu 1781. car Josip II. izdaje proglas o slobodi vjeroispovijesti za druge kršćanske vjere (pravoslavnu, luteransku i kalvinističku) i povećava prava židovskoj zajednici u svim zemljama Carstva. Sorkočević u nekoliko navrata s uglednim plemićima komentira ekonomske i društvene posljedice te odluke, kao i dodatno gašenje određenoga broja katoličkih redova, poput kamaldoležana i kartuzijanaca. Opisuje nam, nadalje, ceremoniju feudalne investiture biskupa-kneza od Brixena i vojvode od Modene. Detaljno nas izvještava o svečanom rasporedu u carskoj dvorani na proslavi Dana sv. Terezije s generalima, vitezovima Velikoga križa Marije Terezije. U nekoliko navrata posjećuje prirodoslovni kabinet i pripadajući muzej i druži se s Ignazom Bornom, istaknutim austrijskim mineralogom, čija će se kći nekoliko godina poslije Sorkočevićeva boravka u Beču udati za glasovitoga dubrovačkog prosvjetitelja Tomu Basiljevića, Sorkočevićeva nećaka.⁶ Osim Borna,

Sorgo's frequent topics and obviously a worry of his is the activity of the Dolci brothers at the court in Vienna. According to historical sources, these emigrants from Dubrovnik had entered a few years earlier the service of the Montenegrins and had interceded on their behalf at the Habsburg court, asking for protection in exchange for military units at the empire's disposal. Sorgo tries to find out as much as possible on their whereabouts and business (they had already left Vienna by the time he was there) and is very keen to describe them as impostors and opportunists. The world news he shares with us and comments on in the journal include, among others, the opening of the waterway at the Shelde's estuary and the importance of the port of Antwerpen, the battles of the English against the French and the Spaniards in the American colonies with references to Chesapeake Bay, the economic turmoil of the East India Company, the succession of Bavaria, the Russian regiments in Crimea, the problems of the Austrian internuncio in Constantinople as well as the birth of the French heir to the throne on 22 October. In October 1781, the emperor released a Patent of tolerance, granting certain rights to other Christian religions (the Orthodox, the Lutheran and the Calvinist) and increasing the rights of the Jewish community in all states of the empire. On several occasions, Sorgo and other noblemen comment on the economic and social consequences of this decision, along with the abolishment of a number of Catholic orders, such as the Camaldolese and the Carthusian. In his journal, he describes the ceremony of Feudal Investiture of the prince-bishop of Brixen and of the

⁶ Usp. Željko Muljačić, *Jedno novo vrelo za proučavanje sintakse i paremiologije, Hrvatski dijalektološki zbornik*, knj. 12, 2003, 126 (125-136).

Sorkočević susreće još nekoliko važnih prirodoslovaca 18. stoljeća: Jeana Baptista Lamarcka, čija je teorija evolucije preteča Darwinove, i Žigu Zoisa, slovenskoga geologa i botaničara, jezikoslovca i književnika kojega posjećuje u Ljubljani, na povratku iz Beča. Sorkočević u Beču pohodi Pietra Metastasija, jednoga od najvećih europskih pjesnika i libretista 18. stoljeća, kojemu ga je preporučio Ruđer Bošković, a posjetit će ga i ruski nadvojvode, što će Sorkočević zapisati u dnevniku i ubrojiti im to u posebne zasluge. Upoznaje i glasovite skladatelje epohe, Glucka na zalasku karijere i Haydna u usponu. Prenosi nam zanimljivu Haydnovu žalopojku o nemogućnosti da uprizori neku svoju operu u Beču zbog careve netrpeljivosti prema njegovu meceni, grofu Esterházyju. Poučan je Sorkočevićev detaljan prikaz obrazovnog procesa u Ingenieur-Akademie u Beču,⁷ u kojem navodi imena profesora, školske predmete i didaktička načela koja primjenjuju u nastavi. Jednako ga tako fascinira izobrazba gluhoonijemih osoba u novootvorenoj školi u Beču, pa opet potanko prepričava na koji se način održava poduka i što mu se u tome čini korisnim a što nelogičnim.

Otprilike u sredini dnevnika čitamo zapise o Sorkočevićevoj istinskoj zabrinutosti i lobiranju da dobije bilo kakav oproštajni dar od cara. Dotad prevladavajuća obilježja kronike o boravku, u tom se dijelu dnevnika miješaju s intimnim dnevničkim svjedočanstvom o sebi, svojem trenutnom društvenom položaju u Beču i posljedicama nedobivanja dara u Dubrovniku nakon povratka.

duke of Modena. He gives us all the details of the grand hall arrangement for the celebration of St. Theresa's Day with the generals, knights of the Grand Cross (the Military Order of Maria Theresa). On several occasions, Sorgo visits the Cabinet of natural sciences and its museum, and he socializes with Ignaz Born, an outstanding Austrian mineralogist whose daughter would marry, a few year later, Sorgo's own nephew, Tomo Basiljević, a renowned enlightenment writer from Dubrovnik.⁶ Aside from Born, Sorgo met some other illustrious natural scientists of the eighteenth century: Jean Baptiste Lamarck, whose theory of evolution was the precursor of Darwin's, and Žiga Zois, Slovenian geologist and botanist, linguist and writer whom he visited in Ljubljana, on his way back to Dubrovnik. In Vienna Sorgo visited Pietro Metastasio, one of Europe's greatest poets and librettists of the eighteenth century, to whom he was recommended by Ruđer Bošković. The Russian archdukes would pay Metastasio a visit as well, and Sorgo would write about this in his journal and give them credit for it. He meets the famous composers of the epoch, Gluck heading towards the end of a glorious career, and Haydn, a rising star in Vienna. We learn about an interesting confession Haydn shared with Sorgo about the impossibility of having one of his operas staged in the capital due to the emperor's resentment toward his sponsor, count Esterházy. Sorgo also gives a detailed and instructive account of the educational

⁷ Naziva je vojnom akademijom i posjećuje 20. listopada 1781.

⁶ Željko Muljačić, *Jedno novo vrelo za proučavanje sintakse i paremiologije*, Hrvatski dijalektološki zbornik, knj. 12, 2003, p. 126. (125-136)

Njegove bojazni, angažman i kronologija događaja sve do konačnog ostvarivanja cilja, napeto su štivo i odličan komentar hijerarhije bečkoga plemstva i političkog (ne)uvažavanja u kombinaciji s često spominjanim mjerama štednje koje car uvodi, a koje ne pogoduju bilo kakvom darivanju. Zanimljivo je da vijest o Sorkočevićevoj oproštajnoj audijenciji i daru, prenesena u spomenutim talijanskim novinama u siječnju 1782.,⁸ osim što se ne poklapa s datumima audijencije i polaska navedenima u dnevniku, nije točna ni u pogledu dara koji je primio, koji je u novinama mnogo raskošniji od onoga što nam Sorkočević opisuje u dnevniku. Ipak, neće propustiti pohvaliti se posebnim uvažavanjem koje doživljava u određenim prilikama, kad mu pažnju veću od uobičajene posvećuje, primjerice, knez Kaunitz, državni kancelar, politički najvažnija osoba u Carstvu osim samoga cara. Uz Kaunitza, u dnevniku se bilježe imena brojnih političkih uglednika epohe s kojima je Sorkočević bio u svakodnevnoj komunikaciji, poput vicekancelara grofa Rosenberga i budućega kancelara grofa Cobenzla, francuskoga veleposlanika grofa Breteuila te uglednih crkvenih dostojanstvenika, poput kardinalâ Migazzija, Caleppija, Garampija, Flanginija i Herzana. Dnevnik će biti zanimljiv čitateljima vrlo različitih profila, primarno povjesničarima, ali i povjesničarima umjetnosti, zbog detaljnih opisa umjetnina, dragulja, carskih medalja i unutarnjega uređenja; povjesničarima gospodarstva, zbog opisa trgovinskih odnosa u Europi ili, primjerice, riječke privrede

process in the Ingenieur-Akademie,⁷ as he writes down the names of the teachers, subjects and teaching methods employed in the schooling. He is equally fascinated by the first school for deaf-mutes in Vienna, and he describes their principles of teaching and the expected results, commenting on what seems logical or illogical to him in this technique.

Approximately in the middle of the journal *Sorgo* starts to exhibit his deep concern and starts lobbying to get any kind of farewell gift from the emperor. What was so far a typical chronicle of his life and adventures in Vienna suddenly intertwines with intimate diaristic insights on his feelings, on his social stance in Vienna and on the consequences of his going back to Dubrovnik without a farewell gift. His fears, his engagement and the chronology of events leading to the achievement of the goal represent a suspenseful reading and a great commentary on the hierarchy of Viennese society and on political (non)acknowledgement combined with the often-mentioned economizing measures introduced by the emperor and not favoring any gifting. It is interesting to note that the news on *Sorgo*'s farewell audience and the gift in the aforementioned Italian newspaper in January 1782,⁸ aside from being wrong about the dates of the ceremony and of his departure, is not accurate on the gift as well. The gift he actually received and wrote about in the journal was smaller than what the newspaper described. However, he will not miss to boast of the

⁷ He calls it the Military Academy and visits on 20th October 1781.

⁸ *Notizie del mondo*, numero 4, Sabato [sic!] 12. gennaio 1782., p. 30.

⁸ *Notizie del mondo*, numero 4, Sabato [sic!] 12. gennaio 1782, 30.

i brodogradnje u Bakru i Kraljevici; povjesničarima glazbe, koji su pokretači projekta objave dnevnika, zbog Sorkočevićeve skladateljske prošlosti i muzikoloških podataka; povjesničarima crkve, zbog mnoštva nabrojenih crkvenih uglednika, zbog proglasa o vjerskoj toleranciji i odnosa habsburškoga dvora sa Svetom stolicom; vojnim povjesničarima, koji će pronaći vrlo zorne prikaze pokaznih manevara s točnim kretanjima, naoružanjima i taktikama. Mnogi drugi uživat će u romanesknim, ali povijesnim dvorskim spletkama, opisima balskih oprava, plesova i posluženih jela, usporedbama bečke i dubrovačke zimske hladnoće, britkim ocjenama karaktera sugovornika i carskim boljkama koje su završile kirurškim zahvatima. Iz dnevnika je razvidno da je Sorkočević očaran Bečom, novim carem i njegovim političkim i društvenim angažmanom i odlukama. Nakon povratka u domovinu, bit će veliki zagovornik svrstavanja Dubrovačke Republike uz austrijsku politiku, na štetu poznate neutralnosti, no njegova će filo-austrijska frakcija doživjeti neuspjeh i biti jednim od razloga njegova samoubojstva 1789. godine. Sorkočevićev dnevnik, unatoč tome što je nepotpun, dragocjen je doprinos preispitivanju jednoga razdoblja i povijesnih predodžbi, predrasuda ili pogrešaka koje su se možda potkrale u dosadašnjim interpretacijama. Sorkočevićev doprinos neosporno je višestruk i mjesto mu je ne samo u hrvatskim povijestima glazbe, nego i u povijestima hrvatske politike i diplomacije, gdje još nije dovoljno istaknut. Istraživanja njegove ostavštine se nastavljaju, a multidisciplinarna mreža oko Sorkočevića sve je veća i obuhvatnija.

special treatment he enjoys on some occasions, when for example prince Kaunitz, the state chancellor and most important politician in the empire aside from the emperor himself, pays him more attention than expected. Along with Kaunitz, the journal mentions many important politicians of that period with whom Sorgo has interacted on daily basis, like vice-chancellor count Rosenberg and future chancellor count Cobenzl, the French ambassador count Breteuil and some illustrious church representatives, such as cardinals Migazzi, Caleppi, Garampi, Flangini and Herzan. The diary will be interesting to readers of very different profiles, primarily to historians, but also to art historians, for the detailed descriptions of artworks, jewels, royal medals and interior decorations. To economic historians, for the descriptions of the trade relations in Europe or, for example, for the accounts of the economic development of Rijeka and the shipbuilding industry in Bakar and Kraljevica, and to music historians, who initiated this project in the first place, given Sorgo's composing experience and the musicological data in the journal. Additionally, it will be of interest to church historians, for the many important names already mentioned, for the Patent of tolerance and the relationship of the Habsburg court with the Church of Rome, and to military historians, who will find very vivid descriptions of maneuvers with precise troop movements, armaments and tactics. Many other readers will enjoy the colorful but historical court intrigues, descriptions of ball gowns, dances and meals, the comparison of the Vienna and Dubrovnik winter cold, the sharp judgements of characters and the

O uredničkim kriterijima za transliteraciju rukopisa

Rukopis dnevnika Luke Sorkočevića digitaliziran je prije nekoliko godina i, zahvaljujući projektu Hrvatske zaklade za znanost *Umrežavanje glazbom: promjene paradigmi u 'dugom 19. stoljeću' – od Luke Sorkočevića do Franje Ks. Kuhača* pod vodstvom prof. dr. sc. Vjere Katalinić, 2017. otpočet je rad na transliteraciji izvornoga dokumenta na talijanskom jeziku. Radi se o doslovnoj, diplomatskoj transkripciji rukopisa dnevnika, koja podrazumijeva precizan prijenos teksta sa svim pravopisnim i gramatičkim pogreškama, točno onako kako ih je Sorkočević zapisao. Isti je postupak primijenjen na vlastita imena osoba koje se spominju u dnevniku, a koje su vrlo brojne. Za svako navedeno ime, prezime i funkciju ili titulu provelo se istraživanje s ciljem precizne identifikacije osobe o kojoj je riječ te je svakome pridružena bilješka s podacima o točnom grafičkom obliku imena i prezimena i nekim osnovnim biografskim činjenicama. Na kraju izdanja nalazi se abecedni popis osoba s navedenim informacijama, u koji su uvrštene sve grafičke inačice prezimena iz izvornika, a u sklopu projekta izrađena je digitalna baza podataka u koju su unesene sve osobe spomenute u dnevniku. U slučajevima kad je, unatoč istraživanjima, identifikacija osobe bila nemoguća, to je navedeno u bilješci i osoba je svejedno pridodana popisu, kako bi se u budućnosti omogućilo da se neke od nedoumica razriješe uz pomoć čitatelja i stručnjaka drugih profila koji će na taj način dopuniti ovo istraživanje i pridonijeti njegovoj cjelovitosti. Postoje slučajevi kad je identifikacija pojedine osobe nesigurna ili dvojaka, pa se to navodi u bilješci i

reports on the imperial illnesses that ended with surgery. According to the journal, Sorgo was enchanted by Vienna, by the new emperor and his political and social engagement and decisions. After his homecoming, he would become a great supporter of the Dubrovnik Republic siding with Austrian policy, at the expense of its renowned neutrality, but his filo-Austrian fraction would ultimately not be successful which might have been one of the reasons for his suicide in 1789. Although incomplete, Sorgo's journal is a precious contribution to the reevaluation of an epoch and our historical perception, prejudices or mistakes that may have infiltrated the interpretations to date. Sorgo's contribution is undoubtedly manifold and he belongs not only in music histories, but also in the histories of Croatian politics and diplomacy where he is not as prominent yet. The research of his heritage continues and the multidisciplinary network around Sorgo grows wider every day.

On the curatorial criteria for the manuscript transcription

The manuscript of Luca Sorgo's journal was digitalized several years ago and, thanks to the project, financed by the Croatian Science Foundation, *Networking through music: changes of paradigms in the 'long 19th century' – From Luka Sorkočević to Franjo Ks. Kuhač* led by Prof. Vjera Katalinić, in 2017 the transcription of the document, written in Italian, commenced. It is an example of a literal, so-called diplomatic transcription, which implies a very precise transfer of the original text with all of his spelling and grammar mistakes, exactly as Sorgo had written it. The same procedure has been ap-

daje se prijedlog mogućih osoba koje bi odgovarale određenom imenu ili tituli ili funkciji. I to je uvršteno u popis osoba. U bilješkama se nisu navodili biobibliografski izvori, da bi se izbjegla preopterećenost količinom informacija. Jednako tako, da bi se izbjegao prevelik broj bilježaka s obzirom na broj osoba koje se pojavljuju na svakoj stranici, nisu se ponavljale bilješke s podacima o osobama koje se opetovano spominju u cijelom dnevniku ili u nekim dijelovima, poput kneza Kaunitza ili ruskih nadvojvoda, osim povremeno kao podsjetnik na podatak o kojoj je osobi riječ. Odabir učestalosti proizvoljan je i odluka je priređivačice i prevoditeljice. Nekoliko je pojmova u rukopisu ostalo nedokučivo, pa je u bilješkama navedeno da ih nije moguće odgonetnuti, a uz pojam je pridodan znak upitnika [?]. Razlog tome je nečitak rukopis, ali i oštećenja na stranici, kao i savijen ili umrljan papir. Nadalje, u rukopisu nalazimo nekoliko mjesta na kojima je namjerno ostavljen prazan prostor u retku u koji je vjerojatno Sorokočević namjeravao naknadno upisati ime, što je isto tako pojašnjeno u bilješkama. Svi pojmovi koji su u rukopisu podcrtani ili prekriveni, takvi su i u transkripciji. Sve kratice u rukopisu, prenesene su u istom obliku u transkripciji, osim simbola za talijanski izraz *per* (veznik 'za') koji je zamijenjen cjelovitim riječju. Potrebno je istaknuti da je u hrvatskom prijevodu svaka kratica prevedena punim nazivom, osim onih koje se još uvijek koriste u standardnom hrvatskom jeziku, poput Nj. V. – Njegovo Veličanstvo, g. – gospodin, Mme – *madame* i sličnih. Isto tako, riječi i sintagme na drugim jezicima stavljene su u kurziv, uključujući hrvatske izraze, da bi se ista-

plied to the very large number of personal names mentioned in the journal. For every name, family name and function or title there has been an investigation aimed to identify with certainty the person behind it, and everyone has received a footnote with the proper spelling of the names and some basic biographical data. At the end of this edition, we added a list of all the mentioned persons, their data and all the variants of the names found in the original. There is also an online database with this information on the website of the project. In those cases where the identification of the person was impossible, in spite of our efforts, this is clearly stated in the footnote and the unidentified person is added to the list. This has been done in order to give the chance to solve the enigmas with the help of our readers and experts of different profiles who will thus contribute to this research in the future. There are also examples of uncertain identifications, and this is explained in the footnotes as well and the possible solutions are offered of people who might fit the name, title or function. They are also included in the list. The footnotes do not contain all the bio-bibliographical sources in order to avoid an information overload. Also, in order to avoid an overabundance of footnotes, considering the number of persons cited throughout the journal, the references to those who appear frequently, like prince Kaunitz or the Russian archdukes, were not repeated but occasionally as a reminder. The choice of their frequency is arbitrary and decided by the curator and translator of the text. Some of the words in the manuscript remain unintelligible, so the footnotes report this fact and the word is followed by a question mark [?].

knulo da ih je Sorkočević zapisao na hrvatskom u dnevniku koji je izvorno pisan na talijanskom jeziku. U bilješkama u transkripciji i u hrvatskom prijevodu nalaze se pojašnjenja nekih manje poznatih pojmova i pojava, primjerice mehaničkoga Turčina ili političke funkcije *Stadhoudera*. Što se tiče toponima, ondje gdje je Sorkočević zapisao točan ili prepoznatljiv naziv za neki geografski pojam, u prijevodu je korištena hrvatska inačica, primjerice Anversa – Antwerpen. Na mjestima na kojima je postojala nedoumica u interpretaciji ostavljena je izvorna grafija toponima, a u bilješci je ponuđeno moguće tumačenje. Valja istaknuti da je i među toponimima i među antroponimima u izvorniku prisutna velika raznolikost zapisa, pa primjerice prezime engleskoga veleposlanika Keitha nalazimo zapisano u oblicima Keit, Cheit i Kitt. Ponekad su različite inačice prezimena jedva primjetne jer je razlika u samo jednome slovu (Caleppi – Calleppi), međutim transkripcija prenosi točno ono što je Sorkočević zapisao, a prijevod donosi ispravan grafički oblik imena i prezimena. Jednako tako, Sorkočević katkad upotrebljava različite titule ili funkcije uz isto ime, a radi se uvijek o istoj osobi, na primjer: grof ili opat Ayalala. Što se tiče brojeva u dnevniku, koriste se brojevnice kratice, poput m/25, što se tumači kao 25.000, međutim nalazimo i potpuno ispisane brojeve (25 *mila*). Prema dostupnim povijesnim podacima, m/x odnosi se uvijek na tisućice. Datumi u dnevniku ispisani su najčešće kraticom i brojem, primjerice @6, većinom bez oznake mjeseca, što je u prijevodu, radi preglednosti, dopunjeno punim podatkom o danu i mjesecu. Siječanj 1782. vodi se u dnevniku još uvijek pod

The reason lays in the handwriting, sometimes unreadable, but also in damage or smudges on the pages. Furthermore, in the manuscript there are sometimes blank spaces between words probably meant to be completed later on with a name, as explained in the footnotes. All the words that are underlined or crossed off in the original remain so in the transcription. All the abbreviations in the manuscript are transferred in the same form in the transcription except for the symbol for the Italian word *per* (for) which is substituted by the word itself. It is necessary to point out that in the Croatian translation all abbreviations have been rendered as entire words, except for those that are still in use in the standard Croatian language, such as H. M. (His Majesty), Mr. (mister), Mme (*madame*) and similar. Expressions and phrases in other languages are printed in italics, including the Croatian terms, with the aim to underline the fact that Sorgo chose to write them in Croatian within a journal written in Italian. Both in the transcription and in the translation the footnotes offer explanations of less known terms such as the mechanical Turk or the political function of the *Statuder*. As far as toponyms go, where Sorgo wrote the correct or recognizable name for a geographic term, the translation uses its Croatian counterpart, like Antwerpen for Anversa. Where there was any doubt in the interpretation, the original graphic solution is kept and the footnote gives a possible solution. It is important to point out that toponyms and antroponyms have different variants in the original manuscript, like for example the family name of the English envoy Keith written down as Keit, Cheit and Kitt. Sometimes the vari-

1781. godinom zbog uporabe mletačkoga kalendara u kojem je nova godina počela 1. ožujka, što je pojašnjeno u bilješkama. Posljednji čimbenik koji u prijevodu može biti sporan ili mjestimično pogrešan jest interpretacija sintaktičkih struktura izvornika. Naime, u rukopisu nalazimo posve proizvoljnu uporabu interpunkcijskih znakova te velikih i malih slova, pri čemu je često teško utvrditi gdje je kraj rečenice i početak sljedeće. Kako je vidljivo u izvorniku, velika početna slova nalaze se rijetko na početku rečenice, ali gotovo uvijek na početku stranice, nevezano uz rečeničnu strukturu, uz to što su velikim početnim slovom zapisane sve titule, funkcije, važne rodbinske veze i pridjevi iz toponimskih referenca, što dodatno otežava tumačenje sintakse. U prijevodu su sva velika slova prilagođena hrvatskom pravopisu, samo su pojmovi car, carica, kralj i dvor ostavljeni velikim početnim slovom da bude jasnije da se odnose na: cara Josipa II., caricu Katarinu Veliku, pruskoga kralja Friedricha II i na habsburški dvor u Beču. Vrlo često se na stranicama rukopisa nalaze dodatne zabilježbe na marginama, koje su u transkripciji i u prijevodu stavljene u okrugle zagrade s napomenom da se radi o dodacima uz glavni dnevnički zapis. Sorkočevićev talijanski jezik stilski je vrlo dobar, visokoga jezičnog registra, ali pravopisno manjkav. Primjetne su neke pravopisne pogreške koje se ponavljaju gotovo dosljedno, poput uporabe suglasničke skupine –stt (npr. u *prestto*, *compostto* i sl.), ili mjestimično, poput proizvoljnoga zapisa palatalnoga i guturalnoga oblika glasova –c i –g (kao ć/k i đ/g), bez pomoćnih –i (npr. *g[i]uoco*) i bez pomoćnih –h (npr. *Lucc(h)esini*). Ipak, najveća je-

ants are barely noticeable as the difference lays in a single letter (Caleppi-Caleppi), but the transcription reports exactly what Sorgo wrote whereas the translation offers the correct forms. Occasionally, Sorgo also uses different titles and functions when writing about the same person, like count or abbot Ayala. As far as numbers go, he writes them usually in abbreviated forms such as 25/m, which means 25.000, but there are also properly written numbers such as 25 *mila*. According to the historical data, x/m refers always to thousands. The dates in the journal are mostly written using the formula @number (@6, for example), without reference to the month, which is extended in the translation to a fully written date in order to make it clearer. January 1782 is recorded as 1781 given the usage of the Venetian calendar in which the new year begun on 1 March, which is explained in a footnote. The last element that might be controversial or partially erroneous in the translation is the interpretation of syntactical structures of the original. Namely, the manuscript displays a completely random usage of punctuation and of capital letters, so it becomes very hard to determine where the end of a sentence and the beginning of a new one are. As the manuscript shows, capitals are rarely used at the beginning of sentences, but they are always present at the beginning of a new page, regardless of the sentence structure, and they are always used to write titles, functions, important family relations and in adjectives derived from toponymic references, which creates additional difficulties in the interpretation. The translation adapts all capitalization to the Croatian spelling rules, it only leaves a few capital-

zična prepreka je grafičko rješenje imena i toponima na temelju fonetskih karakteristika, kao Scembrun za Schönbrunn ili Vilcech za Wilczek. S druge strane, Sorokočevićev uredan i uglavnom čitak rukopis olakšao je transliteraciju i prijevod.

Katja Radoš-Perković

ized words, such as emperor, empress, king and court for to make it clearer that they refer respectively to: emperor Joseph II, empress Catherine the Great, the Prussian king Friedrich II and the Habsburg court in Vienna. In the journal, we often find additional writings on the margins of the pages. In the transcription and in the translation those have been put into brackets with the note that they are to be found on the margins and represent additions to the main text. Sorgo's Italian is fairly good, he uses a high linguistic register but with a flawed spelling. There are spelling mistakes that are almost consistent throughout the text, like the usage of the consonant group -stt (for example in *prestto*, *compostto* and similar), and occasional ones, like the palatal and guttural forms of the phonemes -c and -g without the auxiliary -i (for example *g(i)uoco*) and the auxiliary -h (for example *Lucc(h)esini*). However, the biggest language obstacle is the graphic layout of names and toponyms based on phonetic aspects, like Scembrun for Schönbrunn or Vilcech for Wilczek. On the other hand, Sorgo's clear and mostly intelligible handwriting has facilitated both the transcription and the translation.

Katja Radoš-Perković

Transliteracija rukopisa i prijevod na hrvatski
Transcription of the manuscript and translation into Croatian

LUCA SORGO: *MEMORIAE**

Diario di Lukša A. Sorkočević durante il soggiorno a Vienna alla corte di Giuseppe II nel 1781–1782**

Pr.o 7bre

Vedendo che la distanza dall'alloggio in Giardino¹ riesciva difficile per andata e ritorno colli cattivi tempi, e piogge delle quali s'accostava la stagione, e che le matine in cui si poteva conoscere piu la Città caminando a piedi in Negligè, andavano perdute, trovaj l'alloggio di un piano di Palazzo in sito d.o alla rosa, accosto al Palazzo dell' Amb. re di Francia, abbittato anni fa dal Cardinal Ersan² e di passaggio da a(l)tri Ministri che si trattenevano poco tempo. L'appartamento Nobile comp.o di 4 stanze assai ampie, coperte di sete ed arazzi, precedute da una saletta; 5 retrocamera comodi di cucina, stanze per il guardaportone, biancheria da 10 letti per me e miei servitori, per l'affitto di f.ni 130 al Mese.

@6

Dovendosi fare q.o oggi una bella Manouvre dalle truppe del Campo di Michendorff³ nell'attacco di una collina, mi parti ier sera per essere sul luogo avanti la prima punta di giorno. E riposandomi per un paio d'ore in una Osteria di campagna mi resi a Mansgraun⁴ Collina d'attacco un'ora avanti giorno, e la trovaj già occupata da truppe che dovevano difenderla. Fatto giorno e considerando il sito viddi un campanile di chiesa situato in mezzo al sito dell'azione e trovai facilmente il modo di occuparlo, da dove i p.mi e gli ultimi attacchi in distanza si potevano vedere distintamente con buon cannocchiale che avevamo con noi, e la maggior parte del mezzo delle evoluzioni, l'avanzamento di truppe d'infanteria e cavalleria, e tutti li generali, e l'Imp. stesso a Cavallo si vedevano cogli occhi nudi S. A.za il Principe Carlo Lictenstein⁵ come dava quel giorno l'attacco: ed il general l'Anglè⁶ la difesa: in tutto erano da m/25 uomini in azione, che dalle tre fino all'undeci anno manovrato in marcie l'attacco di un ponte sopra piccola riviera; indi coll'attacco di cavalleria e colli cannoni, che dal basso in alto fanno

* Il titolo non è di Sorgo, ma è stato aggiunto in seguito, come si può notare dalla calligrafia nel facsimile incluso in questo volume. La trascrizione del diario è diplomatica, senza correzione degli errori di ortografia e della sintassi dell'originale. Si veda il facsimile del diario in appendice al volume.

** Anche questo titolo esplicativo non è di pugno dell'autore bensì un'aggiunta successiva.

¹ Non si sa di quale giardino o parco cittadino si parli.

² Franciskus von Paula Herzan von Harras (1735–1804), cardinale ceco.

³ Münchendorf, a 21,4 km da Vienna.

⁴ Forse Moosbrunn.

⁵ Principe Karl Borromäus von Liechtenstein (1730–1789), secondogenito di Emanuel, principe di Liechtenstein.

⁶ Peter von Langlois (?–1789), generale austriaco.

LUKA SORKOČEVIĆ: DNEVNIK*

Dnevnik Lukše A. Sorkočevića za boravka u Beču na dvoru Josipa II. 1781.–1782.**

1. rujna

Vidjevši da je od obitavališta u Vrtu¹ bilo daleko i teško dolaziti i odlaziti po ružnome vremenu i po kiši, čije se doba bližilo, te da su sve rjeđa bila jutra kad se najbolje može upoznati grad pješice i u laganoj odjeći, unajmih kat palače na mjestu zvanom La Rosa,² pokraj palače francuskoga veleposlanika, u kojoj je prije više godina obitavao kardinal Herzan,³ a povremeno i drugi ministri koji su se kratko zadržavali. Plemički stan sastoji se od četiri vrlo prostrane sobe, prekrivene svilom i tapiserijama, ispred kojih se nalazi mala dvorana; pet pomoćnih prostorija s kuhinjom, sobom za pazikuću, posteljinom za deset kreveta, za mene i moje sluge, za najamnino od 130 forinti mjesečno.

6. rujna

Kako je za danas bio predviđen zanimljiv manevar postrojba na polju Münchendorf,⁴ odnosno napad na jedan brijeg, krenuh sinoć da bih bio ondje prije svitanja. Odmorivši se nekoliko sati u seoskoj krčmi, stigoh do Maunsgrauna,⁵ brežuljka napada, sat vremena prije svitanja i ondje već zatekoh postrojbe što su ga morale obraniti. Kad se razdani i ja malo pogledah uokolo, vidjeh crkveni zvonik smješten usred prostora za manevre i lako ga se domogoh. Kroz dvogled što smo ga imali sa sobom, otuda su se jasno mogli vidjeti prvi i posljednji napadi u daljini, dok su se veći dio sredine kretanja, napredovanje pješačkih i konjičkih postrojba, svi generali i sam Car na konju vidjeli golim okom, te Njegova Visost, knez Karl Liechtenstein⁶ kako toga dana daje zapovijed za napad, i general Langlois⁷ za obranu. Ukupno je bilo oko 25.000 ljudi na djelu, koji su od tri do jedanaest marširali u napad na most iznad rječice, zatim otuda u napad konjicom i topovima (koji odozdo prema gore imaju bolji učinak) sve dok se postrojba u obrani nije morala povući u nekoliko krila po brežuljku i potražiti više položaje. Postrojbe u napadu, isto u više korpusa i pra-

* Naslov *Memoriae* nije dio izvornoga dnevnika, nego naknadni dodatak, kako je vidljivo u pretisku objavljenom u ovoj knjizi.

** Ni drugi pojašnjavajući naslov nije izvorno Sorkočevićev, nego vjerojatno dodatak arhivara.

¹ U rukopisu piše *Giardino*, što se može odnositi na bilo koji veći gradski vrt ili park.

² Palača se nalazi u ulici Johannesgasse.

³ Franziskus von Paula Herzan von Harras (1735–1804), češki kardinal.

⁴ Udaljeno 21,4 km od Beča.

⁵ Neidentificirani toponim. Možda Moosbrunn.

⁶ Karl Borromäus von Liechtenstein (1730–1789), drugi sin kneza Emanuela von Liechtensteina.

⁷ Peter von Langlois (?–1789), austrijski general.

maggior effetto, finche la truppa della difesa ebbe a ripiegare in diverse ale in Collina, e pigliare siti più alti. Le truppe d'attacco pure in diversi corpi, fiancheggiati dalla Cavalleria, s'avanzarono in vicinanza, tirando due canoni per Reg.to con due cavalli: allora gli uni e gli altri si formarono con diverse marcie, ed evoluzioni in battaglia; ed anno cominciato a fare scariche di Moschetteria per plutoni, accompagnati da quelle de Canoni di Campagna, e dalle batterie situate in siti oportuni; la cavalleria guardava le ale: e porzione si tratteneva dietro i corpi di riserva. la distribuzione di truppe formate in battaglia, e situate le une contro le altre occupavano un fronte di almeno 6 a 8 miglia di estensione. li p.mi attacchi di cavalleria leggiera sono passati alla nostra vista, a tiro di pistola; le ritirate degli uni e le Marcie avanzate degli altri, con diverse formazioni, eseguite con somma facilità, e celerità; e l'ultimo attacco in linee formate in battaglia anno reso per me lo spettacolo di piu ore il piu nuovo, delizioso, e grandioso che si possa immaginare. alla ritirata delle truppe entrai in legno per seguirle fino alle tende; vedere la formazione del campo; ed il rispettivo ingresso de Reg.mti sotto le tende. ne fù qu.a la peggiore parte del Spetacolo. Pranzaj sotto la cabana di legno dipinto del Principe Carlo di Lictestein da lui invitato, ed accolto con somma cortesia, in tenda di 40 coperti per generali, ufficiali Maggiori e d'altri Sig.i adventizj della primaria distinzione che egli dà al campo giornalmente. il trattamento il più grandioso, e magnifico, ed il caldo più furioso furono li compagni indivisibili di quella tavola. Eccellente musica di istromenti di fiato faceva di trattenimento dalla 2nda portata fino al fine della tavola. io mi sono trovato seduto tra il general Banfeld⁷ da una parte, e dall'altra il sig. general Terzi Goriziano,⁸ che à servito di compagno S.a M.a Imp.le nell'ultimo viaggio dalle Fiandre Austriache, e Parigi. m'ero anche a lui diretto con un biglietto del general Burcausen⁹ mio amico; ed egli mi fece mille attenzioni, cercando di trattenermi con distinzione per tutto il tempo di tavola. e dopo tavola passai la maggior parte di tempo col Collonello Chinschi,¹⁰ uomo assai culto, dolce ed istruito nella conversazione. Il Principe Kaunitz¹¹ parlando di spettatori, e di diversi modi, e siti scelti per godere lo spettacolo, disse che quello del Campanile era certamente il più giudizioso; e che doveva scoprire piu sito, e spettacolo d'ogni altro.

In Vienna era corsa la voce nell'ordine inferiore, che io aveva pranzato coll'Imp.re in Lassembourgh;¹² e ne fui domandato dal mio Banchiere Bartenstein.¹³ Non sarebbe ciò forse stato falso; se io mi fossi portato colà alla ventura verso l'ora di pranso, come fece l'Amb.re di Venezia il venerdi suseguente; il quale incontrato a quell'ora dall'Imp.re fù arrestato a pranso, come si farebbe dal P.e Lictensstein, o altro gran Sig.e in esercizio. tra l'Inviato di Rag.sa e l'Amb.re di Venezia v'è somma diversità di trattamento; pure non sarebbe stato impossibile, che in simil' incontro avessi potuto essere anch'io

⁷ Forse il conte György Bánffy von Losoncz (1746–1822).

⁸ Barone Ludwig von Terzi (1740–1800), generale austriaco.

⁹ Conte Otto Ludwig Konrad von Burghauß/Burghausen (1713–1795), generale austriaco.

¹⁰ Conte Franz Joseph Kinsky von Wchinitz und Tettau (1739–1805), generale austriaco.

¹¹ Principe Wenzel Anton von Kaunitz-Rietberg (1711–1794), politico e diplomatico austriaco, cancelliere di stato.

¹² Laxenburg.

¹³ Christian Bartenstein.

ćene konjicom, približavahu se vukući dva topa po regimenti, privezana za dva konja. Zatim se jedni i drugi marširajući upustiše u borbu i započne paljba iz mušketa, praćena pucnjima iz topova u nizini i iz bitnica smještenih na prikladnim mjestima. Konjica je čuvala bokove, a dio se zadržavao iza pričuvnih korpusa. Razmještene postrojbe, u borbi jedne protiv drugih, zauzimale su bojište od najmanje šest do osam milja širine. Prvi napadi lake konjice prošli su pod našim pogledima, na hitac udaljenosti. Povlačenja jednih i napredovanje drugih, uz marširanje u raznim formacijama izvedenima s vrhunskom lakoćom i brzinom te posljednji napad unutar borbenih crta, meni su tu višesatnu predstavu učinili najzanimljivijom, najugodnijom i najgrandioznijom što se može zamisliti. Pri povlačenju postrojba udoh u kočiju da ih mogu pratiti do šatora, vidjeti kako izgleda vojnički kamp i ulazak regimenti pod šatore. I taj dio predstave nije bio ništa lošiji. Objedovah pod strehom od oslikana drveta kamo me pozvao i primio s najvećom ljubaznošću knez Karl von Liechtenstein, u šatoru s četrdeset mjesta za stolom, za generale, visoke časnike i drugu gospodu i ugledne strance, koje on ondje svakodnevno ugošćuje. Najgrandioznija i najveličanstvenija posluga te najgora vrućina bijahu nedjeljivi drugovi toga stola. Odlična glazba puhaćih glazbala služila je za zabavu od glavnoga jela pa sve do kraja objeda. Ja sam se našao između generala Banfielda⁸ s jedne strane i s druge g. generala Terzija iz Gorizije,⁹ koji je pratio Nj.o C.o Veličanstvo na posljednjem putovanju iz austrijske Flandrije prema Parizu. K njemu sam se također bio zaputio s porukom generala Burghausena,¹⁰ mojega prijatelja, te mi je on iskazao veliku pažnju i nastojao me dolično zabaviti za sve vrijeme objeda. A nakon objeda najviše vremena proveдох s pukovnikom Kinskym,¹¹ vrlo naobraženim, dragim i vještim u konverzaciji. Knez Kaunitz,¹² govoreći o publici i različitim načinima i mjestima odabranima za uživanje u predstavi, reče da je onaj zvonik svakako bio najmudrije mjesto i da je sigurno otkrivao više prostora i više zbivanja od bilo kojega drugoga.

U Beču se bilo pročulo u nižim plemićkim staležima da sam objedovao s Carem u Laxenburgu i o tome me upitao moj bankar Bartenstein.¹³ Ne bi to možda bila lažna vijest da sam se ja kojim slučajem onamo zaputio u vrijeme objeda, kao što je učinio mletački veleposlanik sljedećega petka. Pa kad ga je Car susreo u to doba dana, zadržao ga je na objedu, kao što bi to učinio knez Liechtenstein ili bilo koji drugi visoki dvorski službenik. Između dubrovačkoga poslanika i mletačkoga veleposlanika golema je razlika u tretmanu, no ipak ne bi bilo nemoguće, da se dogodio takav susret, da bi Car i mene pozvao da ostanem na objedu. Potrebno je iskustvo i vrijeme da se nauči za vlastitu korist stvoriti takve prilike koje, kad su učinkovite, daju na važnosti, a u suprotnom slučaju ne kompromitiraju.

⁸ Možda grof György Bánffy von Losoncz (1746–1822).

⁹ Barun Ludwig von Terzi (1740–1800), austrijski general.

¹⁰ Grof Otto Ludwig Konrad von Burghauß/Burghausen (1713–1795), austrijski general.

¹¹ Grof Franz Joseph Kinsky von Wchinitz und Tettau (1739–1805), austrijski general.

¹² Knez Wenzel Anton von Kaunitz-Rietberg (1711–1794), austrijski političar i diplomat, državni kancelar.

¹³ Christian Bartenstein.

trattenuto a pranso dall'Imp.re. vi vuole dell'esperienza, e del tempo per saper far nascere dell'occasioni, che possono girare a proprio vantaggio; che danno gran rilievo, avendo effetto; e che non compromettano in caso contrario.

@11

Oggi pranzaj dal Nunzio col Principe Sangro Napoletano;¹⁴ Monsig. Erberstein Vescovo di Lubianna;¹⁵ C.te Vilcech¹⁶ stato inviato Austriaco in Napoli; ed ora impiegato nelle finanze, cred'io, della Lombardia. la sera da Kaunitz, dove parlandosi di popolazioni delle città Capitali, disse che Vienna coi Borghi non passava duecento trenta mill'anime; al doppio di Venezia, e per la Metà di Parigi; e che il di più che si dice sono guasconate.

@12

Oggi pransaj alla villa presso Belvedere da S.a A.a il Principe di Giuseppe di Schwarzenberg¹⁷ premier Grand'Maitre de la Maison de l'Ampereur a tavola grandiosa di 30 coperti data in considerazione del novo Inviato di Sardegna e mia. in mancanza della sua Nora,¹⁸ che si trova col figlio alla terra di Boemia, faceva gli onori di casa S.a Figlia la Contessa Gois,¹⁹ amabile, buona, e diletante di musica; ma ne bella, ne di molto spirito. la sera fui presentato dal Nunzio in conversazione dal Principe Ausberg il Padre,²⁰ dove facevano gli onori le due Figlie, la Contessa Virmont,²¹ e la Contessa Chinschi.²² la sua Conversazione è delle più frequentate, e delle meglio servite a rinfreschi, ed ogni sorte di attenzione.

Noto sotto qu.a giornata quanto m'è accaduto il di 5 corrente col C.te Dietersstein²³ Gran Cavallerizzo. io aveva una lettera per lui dal cardinal Erzan,²⁴ e parlandone coll'Aiala,²⁵ che lo conosce; mi disse che q.to Sig.e tra la campagna e la caccia si trova sempre fuora; che non frequenta le compagnie grandi, e che amando di vivere a se, non vede volentieri persone nove, che vengono importunarlo colle raccomandazioni; es-

¹⁴ Paolo V de Sangro (1746–1815), principe di Castelfranco, Grande di Spagna e cavaliere del Toson d'oro spagnolo, ambasciatore del Regno di Napoli a Vienna.

¹⁵ Karl Johann von Herberstein (1719–1787), vescovo di Lubiana dal 1772 al 1787.

¹⁶ Conte Johann Joseph Maria von Wilczek (1738–1819), nobile e diplomatico austriaco.

¹⁷ Principe Joseph I Adam von Schwarzenberg (1722–1782), ciambellano imperiale e ministro di stato austriaco.

¹⁸ Probabilmente la moglie del suo primogenito, Johann I, Marie Eleonore zu Oettingen-Wallerstein (1747–1797).

¹⁹ Maria Theresia von Schwarzenberg (1747–1788), moglie del conte Siegmund von Goëss (1723–1796).

²⁰ Principe Heinrich Joseph Johann von Auersperg (1697–1783), nobile austriaco, gran ciambellano.

²¹ Probabilmente Maria Antonia von Auersperg (1739–1816), moglie del conte von Wurmbbrand-Stuppach.

²² Principessa Maria Theresia von Auersperg (1735–1800), moglie del conte Joseph von Kinsky.

²³ Principe Karl Johann Baptist Walter von Dietrichstein (1728–1808), nobile ceco, cavaliere dell'ordine austriaco del Toson d'oro, Gran Maestro della loggia massonica di Germania, confidente dell'imperatore Giuseppe II.

²⁴ Vedi nota 2.

²⁵ Sebastiano d'Ayala (1744–1817), gesuita e diplomatico italiano, agente e poi ministro della Repubblica di Ragusa a Vienna.

11. rujna

Danas objedovah kod nuncija s napuljskim knezom Sangrom,¹⁴ mons. Herbersteinom,¹⁵ ljubljanskim biskupom, i grofom Wilczekom,¹⁶ koji bijaše austrijski izaslanik u Napulju, a sada je zadužen za financije Lombardije, čini mi se. Uvečer kod Kaunitza, gdje se razgovaralo o stanovništvu glavnih gradova, reče da Beč s predgrađima ne prelazi 230.000 duša, dvostruko više od Venecije i upola manje od Pariza, i da je glupost kad se govori da ima više od toga.

12. rujna

Danas objedovah u vili u Belvedereu kod Njegove Visosti kneza Josepha von Schwarzenberga,¹⁷ *premier Grand' Maitrea de la Maison de l'Empereur*, za grandioznim stolom za trideset uzvanika, priređenim u čast novoga izaslanika Sardinije i u moju čast. Kako nije bilo njegove snahe,¹⁸ koja je sa sinom otišla u Češku, ulogu domaćice preuzela je njegova kći, grofica Goes,¹⁹ dražesna i dobra, amaterska glazbenica, ali ni lijepa, ni osobita duha. Uvečer me je nuncij službeno predstavio na domjenku kod kneza Auersperga oca,²⁰ gdje su goste dočekivale dvije njegove kćeri: grofica Virmont²¹ i grofica Kinsky.²² Njegovi su domjenci među najposjećenijima i s najboljom poslugom što se tiče zakuske i svake vrste pažnje.

Bilježim u ovome danu što mi se dogodilo 5. ovog mjeseca s grofom Dietrichsteinom,²³ Vrhovnim konjušarom. Imao sam pismo za njega od kardinala Herzana²⁴ i, razgovarajući o tome s Ayalom²⁵ koji ga poznaje, on mi reče da je taj gospodin uvijek negdje izvan grada, bilo na selu, bilo u lovu, da ne pohodi velika društva i da, budući da voli živjeti povučeno, ne prima rado nove ljude koji mu dolaze smetati na tuđu preporuku. Kako je prvi dio rečenoga bio i prema mojim informacijama točan, činio se vjerodostojnim i drugi dio te ja odustah tražiti ga kod kuće da mu predam pismo. Poslije mi kanonik Ricci,²⁶ grofov pouzdanik i moj prijatelj, u razgovoru reče da je to čista laž i da grof ne izbjegava upoznati i ugostiti u svojoj kući pristaloga

¹⁴ Knez Paolo V. de Sangro (1746–1815), španjolski velikaš, vitez reda Zlatnoga runa u Španjolskoj, veleposlanik Napuljskoga Kraljevstva u Beču.

¹⁵ Karl Johann von Herberstein (1719–1787), ljubljanski biskup od 1772. do 1787.

¹⁶ Grof Johann Joseph Maria von Wilczek (1738–1819), austrijski plemić i diplomat.

¹⁷ Joseph I. Adam von Schwarzenberg (1722–1782), austrijski carski komornik.

¹⁸ Vjerojatno se odnosi na Marie Eleonore zu Oettingen-Wallerstein (1747–1797), suprugu prvorođenca Johanna I. von Schwarzenberga.

¹⁹ Maria Theresia von Schwarzenberg (1747–1788), supruga grofa Siegmunda von Goëssa (1723–1796).

²⁰ Knez Heinrich Joseph Johann von Auersperg (1697–1783), Veliki komornik.

²¹ Vjerojatno grofica Maria Antonia von Auersperg (1739–1816), supruga grofa Gundakara Thomasa von Wurmbbrand-Stuppacha.

²² Grofica Maria Theresia von Auersperg (1735–1800), supruga grofa Josepha von Kinskog.

²³ Knez Karl Johann Baptist Walter von Dietrichstein (1728–1808), češki plemić, vitez reda Zlatnoga runa, pouzdanik cara Josipa II., Veliki meštar njemačke masonske lože.

²⁴ Vidi bilješku 3.

²⁵ Sebastiano d'Ayala (1744–1817), talijanski isusovac i diplomat, dubrovački poslanik, poslije i ministar u Beču.

²⁶ Možda kanonik Giovanni Antonio Ricci iz Ljubljane.